

א. ואלה דעות מפרשים אחדים בענין מחלקת קרח ועדתו ומטרתם סאליה שאפו. רש"י א' ד"ה ויקח קרח; ד"ה ודתן ואבירם; ג' ד"ה כלם קדושים; ד"ה ומדוע תתנשאו.

רצ"ע א " ויקח קרח החל מן "ואמר ר' אברהם כי זה הדבר היה במדבר סיני" רמב"ן א " כלם קדושים; ד"ה ומדוע תתנשאו. ספורנו ג " עקדת יצחק: היה רע בעיניהם, מה שראה להם משה ואהרן, שהם משתדלים אחרי השירה והכבוד מעצמם, ואמר, כי האנשים המעולים היושבים בתוך המדינה החסודה, איך יושביה צדיקים שמתנהגים בשכל ישר בכל מעשיהם, אין להם להשתדל ברדיפה אחרי הכבוד, כי ודאי, אם יאות להם הכבוד, לא ימנעוהו מהם אנשי המדינה הישרים, אבל בהפך, המה יבחרו בהם וינשאו. וזהו אמרו: "רב לכם, שאתם יושבים בתוך עדה שכלם קדושים וישרים, בלתי מונעים הטוב מבעליה (=מזה, שלו יאות הכבוד), וגם כי כתובם כי והוא מנמיגם, אם כן מדוע תתנשאו על קהל ה', כלומר תבקשו אתם ההתנשאות ותשתדלו ותרדפו להשיגה.

שד"ל: קרח ועדתו טעו טעות גדולה מחמת הרגלם בין המצרים עובדי האלילים, ולמדו מהם דעות נפסדות בענין האלוהות וההשגחה. כי היו מאמינים שהאל ע"י עבודת מיוחדת הוא כורת ברית עם כוהניו וחמיו היו דעים דרכי עבודתו ועושה להם רצונם והנה האמינו, כי משה פועל גבורות בכח האל, אבל האמינו ג"כ שהאל מתחזה ושומע למשה בעשותו לפניו העבודות הרצויות לו, וא"כ עכשיו אחרי שהוקם המשכן ונודעו משפטי הקרבנות ודרכי העבודה הרצויים לפני ה', יוכל כל אדם להיות כהן ונביא מבלעדי אהרן ומשה; והנה קרח היה מתנשא לאמר: אני אהיה כהן ונביא - וה' יעצני בנסיים אחרי אשר אעבוד עבודתו כמצווה מסיו... ומשה ראה כונתו ואמר להם: קחו לכם מחות, ותראו אם העבודה והקטרת היא מקובלת לפניו מצד עצמה, יהיה המקטיר מי שיהיה, או אם רצון האל הוא שיהיה המקטיר איש מיוחד, הנבחר והחביב לו. ר' ש. ר. הירש: כל העדה כולם... זו היתה דעתם: כל אחד מששים רבוא קדוש וקרוב לה'. ולכן אין צורך בכהן, שיקריב עבורו קרבנו בבשרו להקרבת רעיונותיו ודעותיו, ולכל ששים הרבוא ולא לאחד מהם הובטח "ושכנת בתוכם", ולכן אין צורך לה' בנבוא, שעל ידו ישלח דברו לששים הרבוא. כלם קרובים לה', והוא קרוב לכלם ואין צורך במשה ובאהרן, אשר כל מעמדם-התנשאות מיוסדת על שקר.

יתר על כן: אם יש צרך - למען קרבת ה' לעמו - ביחידים העומדים בראש הצבור, למה יהיו אלה דוקא משה ואהרן, מדוע לא יבחר העם מקרבו את העומדים בראשו, מה מוכח את אהרן ומשה להתייבב בעצמם בראש העם?

1. סדר את הדעות הנ"ל לקבוצות והסבר את ההבדל העקרוני שביניהם!
  2. במה נוטה בעל עקדת יצחק בפרושו לפסוק ג' מפסס הכתוב?
  3. כמה רואה שד"ל את השפעת המצרים על קרח ועדתו? מה היא הולשת תמישתו?
- ג. רבים מקשים: אם היתה סבת המחלקת שהטלה העבודה. מן הבכורות ונתנה ללוויים ושנתנה הכהונה לאהרן ולבניו, מדוע זה לא התקוטמו מיד אחרי שנבחרו הלויים תחת הבכורות ובמה היה דוקא רגע זה אחרי שליחת המרגלים מתאים מבחינה פסיכולוגית להתקוממות זו?

העור בתשובתך בדברי הרמב"ן א' ד"ה ויקח קרח החל מן "ואמר ר' אברהם" ג. ויקח קרח תחומא ב... קפץ קרח ואמר למשה: "סלית שכלה תכלת, מה היא שתחא פטורה מן עצמה, וארבעה חוטיין פוטריין אותה?? בית מלא ספרים, מהו שיהא פטור מן המזוזה?" אל משה: "חייב במזוזה". אל קרח: "כל התורה כולה, רע"ח פרשיות עייש בה, כולן אין פוטרות את הבית - ושתי פרשיות שבמזוזה פוטרות את הבית?? דברים אלה לא נצטוו עליהם! מלבן אתה כודאן!"

1. מה ראו חז"ל לטים דוקא שאלה זו בפי קרח, במה היא מתאימה להיות הפותחת במחלקת זו?
2. מדוע השמיט רש"י בהביאו דברי חז"ל אלה את השאלה השניה (בית מלא ספרים) והסתפק רק בשאלה הראשונה?

- ד. שאלוה סגנון:
1. למה נאמר (א) ויקח בלשון יחיד ונאמר (ב) ויקומו בלשון רבים?
  2. בעל צידה לדרך מקשה: למה לא אמר בראש הפ' (כ) "ואנשים מבני ישראל חמשים ומאתים" ואחריו היה לו לומר: "ויקומו לפני משה" ולמה זה הכניס הנשוא בתוך הנושא?
  3. למה לא נאמר (ג) "כל העדה כולה קדושה" ועבר לדבר בלשון רבים "כלם...?"

יש לשלח חטובות (וגם שאלות) לנחמה ליבוביץ ירושלים קרית משה.